

SXEDIO.22G

28.9.1898: ΙΔΡΥΕΤΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΟ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Στα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του **1890** δημιουργήθηκε ένα πολύ σβαρό θέμα που θα απασχολούσε τους Έλληνες Κυπρίους και τα επόμενα **90** χρόνια τουλάχιστο: Το θέμα αφορούσε το εθνικό κέντρο του ελληνισμού και από πού θα κατευθύνονταν οι ενωτικές προσπάθειες των Κυπρίων.

Το θέμα ξεκίνησε μεταξύ Κυπρίων της Ελλάδας και της Κύπρου στα πρώτα του στάδια κι επεκτάθηκε στις επόμενες δεκαετίες.

Η διαφορά γύρω από το εθνικό κέντρο προέκυψε όταν μερικοί Κύπριοι των Αθηνών, με επικεφαλής το δικηγόρο Γεώργιο Φραγκούδη ίδρυσαν στην Αθήνα το **1898** Πατριωτικό Σύνδεσμο Κυπρίων της Ελλάδας, παρόμοιο με τον Πατριωτικό Σύνδεσμο που λειτουργούσε εκεί και που είχε αναμιχθεί ενεργά στην ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Ο πυρήνας υπήρχε. Ήταν η Κυπριακή Αδελφότητα που βρισκόταν σε αδράνεια όμως και πολλοί άλλοι Κύπριοι, μόνιμα εγκατεστημένοι στην Ελλάδα ή φοιτητές.

Στόχος του Συνδέσμου ήταν η πρόθηση της ενωτικής προσπάθειας των Χριστιανών Κυπρίων με την Ελλάδα, αλλά αυτό δεν άρεσε στους ηγέτες της Κύπρου που ήθελαν όπως οι αποφάσεις λαμβάνονται στη Λευκωσία, ώστε σύμφωνα με μια εφημερίδα της εποχής, να λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψει οι προσπάθειες τους.

Για την ίδρυση του Συνδέσμου και τους πρωτεργάτες του έγραφε η "Σάλπιγξ" της Λεμεσού σε ανταπόκριση Κυπρίου με το ψευδώνυμο "Ιστορικός" στις **23** Ιανουαρίου, **1898**:

" Ο πρώτος συλλαβών την ιδέαν της ιδρύσεως ενός τοιούτου σωματείου είναι ο εκ της πόλεως μας

πασίγνωστος κύριος Γεώργιος Φραγκούδης, δικηγόρος. Τινές διατείνονται ότι δεν είναι ο μόνος. Εγράφη μάλιστα ότι και δύο άλλοι κύριοι έλαβον μέρος εις την ιδέαν. Νομίζω όμως ότι πρέπει μετ' επιφυλάξεως να παραδεχθή τις την γνώμην αυτήν αποβλέπων εις την ανισόρροπον κατάστασιν του γράφοντος κατά την ιδίαν ομολογίαν.

Ο εισηγητής λοιπόν της ιδέας προσεκάλεσε τους μεν φοιτητάς δι' εντύπου τοιχοκολλήσεως φερούσης την υπογραφήν του κ. Π. Ιερόπουλον, Πρόεδρον της εν αδρανεΐα διατελούσης Κυπριακής Αδελφότητος και αυτού του κ. Γ. Φραγκούδη, τους δε εν Αθήναις εγκατεστηθέντας Κυπρίους δι' ιδιαιτέρας προς έκαστον προσκλήσεως εις την αίθουσαν της εταιρείας, ο ελληνισμός, διά την 25ην Νοεμβρίου ε.π.

Συνολικά έγιναν τρεις συνελεύσεις για να εγκριθεί το καταστατικό και να εκλεγεί η ηγεσία του Συνδέσμου που αποτέλεσαν οι Φραγκούδης Πρόεδρος με αντιπρόεδρο το Φιλαλφέα και Γραμματέα τον Α. Κύρου.

Η ίδρυση του Συνδέσμου αναγέλθηκε και στους κυπρίους που κλήθηκαν να σχηματίσουν και εδώ "υποκαταστήματα", ώστε να υπάρχει συντονισμός των προσπαθειών και ενεργειών.

Εγγραφε η "Σάλπιγξ" σε άλλη ανταπόκριση από την Αθήνα στις 28 Σεπτεμβρίου 1898:

"Κύριε Συντάκτα,

Εχομεν την ευχαρίστησιν να αναγγείλωμεν την ίδρυσιν του Πατριωτικού Συνδέσμου των Κυπρίων, του οποίου τον σκοπόν θέλετε ίδη εν τω συναποστελλομένω Καταστατικώ.

Ουδόλως αμφιβάλλομεν ότι ημετέρα εφημερίς ασπαζομένη τας αρχάς του Συνδέσμου, θα παράσχη ημίν αμέριστον την συνδρομήν της, διά το εθνικόν αυτού έργον. Σας παρακαλούμεν όθεν ίνα επί τη λήψει του καταστατικού αναλύση τε αυτό αναδημοσιεύοντες συγχρόνως τα κυριότερα αυτού άρθρα, καθώς και την εν αρχή του καταστατικού έκκλησιν.

Επί τούτοις σας προσφέρομεν τας εκ των προτέρων ευχαριστίας μας και διατελούμεν,

ειλικρινώς υμέτερος, ο Πρόεδρος Γ. Φραγκούδης, ο Γ. Γραμματεύς Α. Κύρου".

Αναφερόταν στην έκκληση προς τους Κυπρίους:

"Συμπατριώται,

Σας αναγγέλλομεν μετά χαράς την εν Αθήναις ίδρυσιν εθνικού συλλόγου υπό την επωνυμίαν "Πατριωτικός Σύνδεσμος των Κυπρίων", του οποίου κύριος σκοπός θα είναι η εθνική της πατρίδος μας Κύπρου αποκατάστασις.

Εις το καταστατικόν θα ιδήτε εν εκτάσει τα περί του σκοπού και των προς πραγμάτωσιν αυτού μέσων. Δεν αμφιβάλλομεν, ότι θα έχωμεν αμέριστον την συνδρομήν εκάστου εξ' υμών, όπως δυνηθώμεν να φέρωμεν εις ευτυχές πέρας το μέγα έργον του Συνδέσμου.

Η εθνική ιδέα είναι ερριζωμένη εις όλων τας καρδιάς, πρόκειται μόνον σήμερα να διοργανωθώμεν οδηγούντες καταλλήλως και ηνωμένας όλας μας τας δυνάμεις όπως επιτύχωμεν ότι αποτελεί παγκύπριον πόθον. Ο Σύνδεσμος έρχεται όπως συντάξει εις εν όλον πάσας τας εθνικάς δυνάμεις και ενεργείας, θα εργασθή προσέτι μεθ' υμών διά την βελτίωσιν των εν τη νήσω εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών πραγμάτων και διά την υλικήν ευημερίαν της πολυπαθούς μας πατρίδος.

Εχομεν διά το έργον τούτο ανάγκην της ηθικής και υλικής υποστηρίξεως μικρών και μεγάλων, πλουσίων και μη πολιτών και αγροτών όλων υμών.

Η ίδρυσις τμημάτων του συνδέσμου εις τα διάφορα προ παντός μέρη της Κύπρου εις τας πόλεις όσον και εις τα μεγάλα χωρία θα ήτο το πρώτον βήμα προς την πρέπουσαν διοργάνωσιν των ενεργειών μας εργασθήτε μεθ' ημών εν πνεύματι ομονοίας και αυταπαρνήσεως ως αληθινοί πατριώται, αληθινοί Έλληνες, άνευ εμπαθείας, άνευ προσωπικών παθών, άνευ μικροφιλοτιμιών, ας ενωθώμεν χάριν της πατρίδος και εν ονόματι αυτής.

Τα εθνικά ατυχήματα και της τύχης αι συμφοραί δεν πρέπει να μας πτοούν. Τα έθνη εις τοιαύτας

περιστάσεις δοκιμάζονται. Ο ελληνισμός παραμένει πάντοτε μέγας και έχει όλες τις απαιτούμενες δυνάμεις, όπως ενωθή και μεγαλουργήσει έχει μόνον ανάγκη οργανώσεως και ανασυντάξεως εργασθώμεν όλοι διά της νέας ιδέας υπέρ της ενότητος και της αναγεννήσεως.

Η Κύπρος είναι φύσει και θέσει ελληνική. Αλλά την απειλούν πολλαποί κίνδυνοι. Εργασθώμεν όπως αποσοβήσωμεν, κάθε κίνδυνον και παρασκευάσωμεν την μεγάλην ημέραν της τελειωτικής ελευθερίας.

Μετά την επτάνησον, την Θεσσαλίαν, την Κρήτην, είναι τώρα της Κύπρου η σειρά.

Προς τους Έλληνας,

Κάμνομεν επίσης έκκλησιν εις τα αισθήματα όλων των Ελλήνων, διότι έχομεν ανάγκη της συνδρομής κάθε καλού πατριώτου.

Σήμερον πλέον, παρά ποτέ, είναι ανάγκη κοινών αγώνων υπέρ της σωτηρίας του πολυτρόπως κινδυνεύοντος έθνους μας. Και την σωτηρίαν θα την εύρωμεν εις την ένωσιν, την αισιοδοξίαν, την εργασίαν, τον ενθουσιασμόν. Μακράν η απραξία, η απαισιοδοξία, η μοιρολατρία. Ελεύθεροι και δούλοι Έλληνες, ας εργασθώμεν από κοινού, όπως πλάσωμεν μίαν πατρίδα μεγάλην και ένδοξον αξίαν της ιστορίας μας, αξίαν του ελληνικού ονόματος.

Αθήναι 14 Νοεμβρίου, 1898

Το διοικητικόν συμβούλιον του Πατριωτικού Συνδέσμου των Κυπρίων."

Κυριώτερος σκοπός του Συνδέσμου όπως έχει αναφερθεί ήταν η προώθηση της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα. Σύμφωνα με το καταστατικό του Συνδέσμου οι κυριότεροι σκοποί του ήταν κατά τη "Σάλπιγγα" οι πιο κάτω (Μεταγλώττιση):

α). Εθνική αποκατάσταση της Κύπρου.

β). Φροντίδα προς βελτίωση των εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών πραγμάτων στη νήσο και η συνεργασία με τους αρμοδίους στην Κύπρο.

γ). Η υπεράσπιση των υλικών συμφερόντων της

νήσου ιδιαίτερα δε η προσπάθεια προς κατάργηση του φόρου της υποτελείας.

Τον τριπλό αυτό σκοπό θα επιδιώξει ο Σύνδεσμος:

α. Διαδίδοντας στο από την εθνική ιδέα, υπερασπίζοντας τα εθνικά δικαιώματα εναντίον κάθε ξένου, εργαζόμενου στο Λονδίνο, όπως κατορθωθεί η ένωση της νήσου με την Ελλάδα, ενισχυομένου έτσι στην Ανατολή του ελληνικού στοιχείου, το οποίο μπορεί τότε να αποβεί ωφέλιμο στα βρετανικά συμφέροντα.

β. Ιδρύοντας τμήματα του Συνδέσμου στα διάφορα μέρη της Κύπρου, στην Αίγυπτο, το Λονδίνο και όπου αλλού θεωρηθεί αναγκαίο ή διορίζοντας αντιπροσώπους.

γ. Ενεργώντας χρήσιμες στον σκοπό του δημοσιεύσεις ή υποστηρίζοντας τέτοιες.

δ. Προβαίνοντας σε κάθε άλλη ενέργεια σύμφωνη προς τον σκοπό και το καταστικό του συνδέσμου, π.χ. διοργανώνοντας συνέδρια, συλλαλητήρια, γιορτές κλπ.

Ο Σύνδεσμος έστειλε επιστολές στους Κυπρίους και τους καλούσε όπως σχηματίσουν και εδώ "υποκαταστήματα", αλλά υπήρξαν διαφωνίες και αντιδράσεις, γιατί ήθελαν όπως ένας τέτοιος Σύνδεσμος έπρεπε να είχε σαν βάση του την Κύπρο, από την οποία θα λαμβάνονταν και θα κατευθύνονταν οι αποφάσεις. Εγραφε σε κύριο άρθρο της η ίδια εφημερίδα στις **19.12.1898**:

"Κατά την ημετέραν γνώμην και πολλών άλλων εκφράζοντες, αναγκαζόμεθα να δηλώσωμεν έντονον την αποδοκιμασίαν μας, διά την ίδρυσιν εν Αθήναις του κέντρου του Πατριωτικού Συνδέσμου.

Πάσα προς την εθνικήν αποκατάστασιν ενέργεια πρέπει να έχει πηγήν και κέντρον την Κύπρον ως και πάσα προς βελτίωσιν των Κυπριακών πραγμάτων, δράσις, τμήματα δε δύναται να ιδρυθώσιν αλλαχού εν Αθήναις, εν Αγγλίαι, εν Αιγύπτω προς συνεργασίαν και υποστήριξιν εκατέρου των πατριωτών και των φιλοκυπρίων. Επαινούμεν τον πατριωτικόν ζήλον των

αναλαβόντων εν Αθήναις την ίδρυσιν του Πατριωτικού Συνδέσμου, αλλά νομίζομεν ότι καλώς δεν εσταθμίσθη το πράγμα και ελευθέρως ημείς δηλούμεν τούτο.

Πατριωτικός Σύνδεσμος έχων κύριον και παρά τη Κυβερνήσει και παρά τω απανταχού ελληνισμώ, δέον να ιδρυθή τη ψήφω και βουλήσει αυτού του Κυπριακού λαου, εν αυτή τη Κυπρω.

Τότε μόνον νομίζομεν ότι θα ήτο σεβαστή πάσα απόφασις, πάσα θέλησις και πάσα ενέργεια ως πηγάζουσα αμέσως εκ της θελήσεως συσώμου του Κυπριακού λαού".

Ετσι κανένας δεν δέχθηκε να συνεργασθεί με τον Πατριωτικό Σύνδεσμο, παρά ελάχιστοι.

Καά τη "Σάλπιγγα" της **20.2.1899** μόνο ο Επίσκοπος Κερήνειας απάντησε στην επιστολη του Συνδέσμου από την εκκλησιαστική ηγεσία "αποδεχόμενος την επιτιμίαν αρνούμενος δε πάσαν υλικήν συνδρομήν".

Οι άλλοι απέρριψαν την επιστολην ευγενικά ή δεν απάντησαν καθόλου.

Την ίδια ανταπόκριση βρήκε ο Σύνδεσμος και από τους διάφορους Κυπρίους στους οποίους έστειλε επιστολές ή τους διόρισε αριστείνδην ως αντιπροσώπους του στις διάφορες πόλεις.

Συνεργασία βρήκε ο Σύνδεσμος τουλάχιστον στη Λεμεσό από την Ένωση ελληνίδων.

Την αδυναμία του Συνδέσμου να βρει ανταπόκριση στην Κύπρο παραδεχόταν και ο ίδιος με ανακοίνωση του στην Ελλάδα στις **28** Ιανουαρίου, **1899** και στην οποία τόνιζε ότι "μόνο η ίδρυσις τμημάτων του Συνδέσμου εκρίθη ως δυναμένη να βλάψη την ημετέραν υπόθεσιν".

Πρόσθετε στην ανακοίνωση του ο Σύνδεσμος:

"Εν τούτοις αφού οι εν Κύπρω συμπατριώται ημών θεωρούσι την εκεί ίδρυσιν τμημάτων ως πρόσφορον παραιτούμεθα της προσπάθειας προς ίδρυσιν τοιούτων (τμημάτων) ευελπιστούντες ότι ευγενής άμιλλα θα επιφέρη την εν τη νήσω ίδρυσιν παρομοίων προς τον ημέτερον Σύνδεσμον, ότε και πάλιν εκπληρούται ο ημέτερος σκοπός, ο οποίος είναι κοινός σκοπός όλων των κυπρίων".

Με την εμφάνιση των διαφωνιών ο Α. Κύρου, Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου παραιτήθηκε και ανέλαβε ο Κίμων Μιχαηλίδης.

Εγγραφε η "Σάλπιγξ" στις **23** Φεβρουαρίου, **1899**:

Του κ. Α. Κύρου, Γενικού Γραμματέα του Συνδέσμου παραιτηθέντος, τοιούτος διωρίσθηκε προσωρινώς υπό του Δ. Συμβουλίου κ. Κίμων Μιχαηλίδης εκ των συμβούλων.

Αντ' αυτού ταμίας εξελέγη ο Σύμβουλος κ. Ν. Μιχαηλόπουλος. Προσέφεραν εις τον Σύνδεσμον: Ο κ. Θ. Φιλαδελφεύς, αντιπρόεδρος αντικειμενικού γραφείου αξίας **50** δρ, ο κ. Α. Σκουζές, πρώην υπουργός **50** δρ, ο κ. Σακελλάριος ένα χάρτην της Κύπρου, ο σύλλογος προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων, ένα χάρτην της Ελλ. χερσονήσου, το Δημ. Συμβούλιον Αθηναίων εψήφισε υπέρ του Συνδέσμου δρ. **300**, η εν Λεμησώ ένωσις των ελληνίδων κατασκευάζει εκ κοινών εράνων των Κυπρίων κυριών της Κύπρου το λάβαρον του Συνδέσμου.

Τα τακτικά μελη του Συνδέσμου ανέρχονται ήδη εις **75**.

Αθήναι **14** Ιανουαρίου **99**.

Παρά την κάποια οργάνωση του Συνδέσμου, αυτός δεν μπόρεσε να ορθοποδήσει, ο δε Φραγκούδης έφυγε και από την προεδρία ένα χρόνο μετά την ίδρυση του και νέος πρόεδρος εκλέγηκε ο εκδότης Δημήτριος Σακελλάριος με Γενικό Γραμματέα τον Κίμωνα Μιχαηλίδη.

Σ' αυτό το διάστημα ο Σύνδεσμος έκρινε ορθό να προκηρύξει κάποιο διαγωνισμό ματαξύ των κυπρίων για την ετοιμασία ύμνου για τον Σύνδεσμο.

Οι Κύπριοι κλήθηκαν να υποβάλουν ποιήματα τους στην επιτροπή που την αποτελούσαν οι Ελλαδίτες Λοχοτέχνες Γεώργιος Δροσύνης και Ιωάννης Πολέμης και ο Γ. Γραμματέας του Συνδέσμου Μιχαηλίδης.

Ωστόσο ο Σύνδεσμος δεν μπόρεσε να ορθοποδήσει και να πάρει τις σωστές διαστάσεις που ονειρευόταν ο Φραγκούδης, έπειτα από τις αντιδράσεις των Κυπρίων γύρω από το κέντρο των

αποστάσεων όπως είδαμε.